

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 302

van **LUDWIG VANDENHOVE**

datum: 30 november 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Hazenpopulatie - Stand van zaken

Uit de herziene rode lijst van de Nederlandse zoogdieren die dateert van november 2020, blijkt dat hazen meer en meer bedreigd worden. Volgens tellingen is het aantal hazen in Nederland sinds 1950 met ruim 60 procent afgenomen. Maar ook in Vlaanderen slinkt de populatie. De aantallen die jagers in onze contreien schieten, maken duidelijk dat het bij ons ook de verkeerde kant opgaat. In 2007 werden nog 54.392 hazen geregistreerd, in 2016 waren het er nog 39.432.

Op de Vlaamse rode lijst staat te lezen dat hazen 'zeldzaam' en 'bijna in gevaar' zijn. Specialisten verwachten dat de haas bij ons binnenkort ook ernstig bedreigd zal zijn, als er niet snel ingegrepen wordt.

1. Overweegt de minister de haas op te nemen in de rode lijst als bedreigde diersoort, zoals in Nederland is gebeurd?
2. Beschikt de minister over cijfers met de jaarlijkse evolutie van de hazenpopulatie in Vlaanderen? Zo ja, graag deze cijfers voor de laatste tien jaar.
3. De landbouw wordt als de grote boosdoener beschouwd, zoals voor andere akkerdieren.

Deelt de minister die mening?

4. Plant de minister overleg en/of initiatieven met haar collega, de minister van Landbouw? Biedt het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) niet net mogelijkheden om aan deze situatie iets te doen?
5. Zelfs bij maaibeurten van de landbouwers 'sneuvelen' tegenwoordig heel wat hazen. Plant de minister bepaalde sensibiliserende initiatieven?

ANTWOORD

op vraag nr. 302 van 30 november 2020

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. Rode Lijsten in Vlaanderen worden sinds 2010 opgesteld met behulp van internationaal aanvaarde IUCN-criteria. Wanneer een soort zeldzaam is en/of een dalende trend vertoont, maakt ze kans om in een van de Rode Lijstcategorieën *Ernstig bedreigd*, *Bedreigd*, *Kwetsbaar* of *Bijna in gevaar* terecht te komen. Trends worden meestal berekend op basis van veranderingen in de verspreiding van soorten, omdat gedetailleerde trendgegevens op basis van monitoring voor zeer weinig soorten voorhanden zijn in Vlaanderen. Voor jachtwild zoals haas zijn afschotgegevens beschikbaar die jaarlijks door de wildbeheereenheden gerapporteerd worden en waarmee een algemene trend gedurende de periode 2003-2013 (10 jaar zoals gevraagd door de IUCN) berekend kon worden. Gemiddeld bleek er in die periode een afname van 19% te zijn, waardoor haas in de actuele Rode Lijst in de categorie *Bijna in gevaar* terechtkwam (matig afnemende trend en geschikt biotoop neemt af).

Gelet op de in het Soortenbesluit vastgestelde periode van 10 jaar (op te vatten als een termijn van orde) voor evaluatie en eventuele actualisatie van Rode Lijsten, en het feit dat de gevalideerde Rode Lijst Zoogdieren dateert van 2014, zijn er geen intenties om deze Rode Lijst in de eerstkomende jaren te evalueren en eventueel aan te passen.

2. De actueel best beschikbare indicator voor de populatietrend en de densiteit van de haas in Vlaanderen vormen de gerapporteerde afschotcijfers van de wildbeheereenheden. Deze cijfers over de periode 2003-2013 werden gehanteerd bij het opmaken van de Rode Lijst Zoogdieren (zie hoger). Ondertussen zijn recentere afschotgegevens tot 2019 beschikbaar.

Onderstaande tabel geeft het jaartotaal van het gerapporteerde afschot van haas door de wildbeheereenheden voor Vlaanderen over de periode 2010-2019.

Jaar	Afschot haas	Oppervlakte (ha)	Afschot haas per 100ha
2010	43.245	947.235	4,57
2011	46.849	904.304	5,18
2012	41.681	929.515	4,48
2013	39.897	944.604	4,22
2014	39.813	935.880	4,25
2015	39.172	935.720	4,19
2016	39.432	929.077	4,24
2017	44.385	921.888	4,81
2018	49.385	889.972	5,55
2019	52.262	864.857	6,04

3. Sinds de jaren 1960 nemen de hazenpopulaties in Europa af. Uit een grootschalige analyse op basis van 77 wetenschappelijke publicaties afkomstig uit 12 Europese landen komen de auteurs tot de conclusie dat landschapsveranderingen als gevolg van

de intensivering van de landbouw de primaire oorzaak van achteruitgang van de haas zijn (Smith *et al.* 2005). Ik deel dan ook deze mening. Effecten van veranderingen in klimaat of het aantal predatoren worden versterkt door het verlies van hoogkwalitatief en jaarrond beschikbaar habitat dat in dekking en voedsel voorziet.

4. Het nieuwe GLB gaat in vanaf 2023 en biedt zeker kansen om het leefgebied van de haas te herstellen. De administraties van het beleidsdomein Omgeving hebben maandelijks overleg met de collega's van het departement Landbouw & Visserij i.k.v. de opmaak van het Strategisch plan Vlaanderen dat uitvoering moet geven aan het nieuwe GLB vanaf 2023.

Het leefgebied van de haas kan vooreerst versterkt worden door te investeren in niet-productieve elementen in het landbouwlandschap. Het Regeerakkoord voorziet dat 10% van de middelen van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) naar niet-productieve investeringen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van kleine landschapselementen, zal gaan. Dit type investeringen bestaat reeds onder het huidige GLB, maar de laatste jaren werd daar nauwelijks gebruik van gemaakt. Landbouwers kunnen niet enkel bijdragen via de aanleg van niet-productieve elementen, maar ook door het afsluiten van 5-jaarlijkse beheerovereenkomsten, of het nieuwe instrument "eco-regelingen" onder het nieuwe GLB. Dit zijn jaarlijkse overeenkomsten die moeten bijdragen aan de vergroening van het landbouwlandschap. Voorbeelden van dergelijke maatregelen die bijdragen aan het versterken van het leefgebied van de haas zijn de aanleg van bufferstroken of akkerranden. Uiteraard speelt in deze het beheer van deze elementen een belangrijke rol. We moeten voorkomen dat zogenaamde "ecologische vallen" gecreëerd worden. Ik verwijs hierbij ook naar uw volgende vraag.

5. Dit klopt. Dit komt door een hogere maaifrequentie waarbij het gras op kortere groeilengtes geoogst wordt. Het is net in die groeilengtes dat hazen het liefst in gras verblijven.

De sterfte door landbouwmachines kan deels worden voorkomen door de hazen te alarmeren met behulp van zogenaamde 'wildredders' waarmee machines uitgerust kunnen worden. Door de steeds toenemende snelheid van de gebruikte machines en de steeds groter wordende werkbreedte blijft de impact van deze wildredders echter helaas vaak beperkt.

Een andere maatregel is het aanpassen van maaipatronen, zodat dieren niet "ingesloten" worden tijdens het rondgaan van de machines.

Tot slot werd recent een project goedgekeurd om met behulp van drones potentiële maaislachtoffers (hazen, reeën, nesten,...) op te sporen voor de maaierwerkzaamheden en ze vervolgens in veiligheid te brengen. Dit project moet uitwijzen of dit een effectief en efficiënt instrument kan worden.

De sensibilisatie van landbouwers om de genoemde maatregelen kan zeker bijdragen aan het verminderen van het aantal slachtoffers bij het maaien. Landbouwers worden evenwel makkelijkst bereikt vanuit de landbouwadministratie en sectororganisaties. Ik zal dan ook mijn collega bevoegd voor landbouw contacteren met de vraag om sensibiliserende initiatieven hiertoe te nemen.

Referenties

Smith RK, Vaughan Jennings N & Harris S (2005) A quantitative analysis of the abundance and demography of European hares *Lepus europaeus* in relation to habitat type, intensity of agriculture and climate. *Mammal Review*, **35**:1–24.